

सामाजिक सुरक्षा कोष
प्रशासन सेवा, वित्त समूह, नवौ तह, उपनिर्देशक पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
द्वितीय-पत्र: सेवा सम्बन्धी

खण्ड क - ४० अङ्क

(२ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क)

- १. अर्थशास्त्र - २० अङ्क**
- १.१ वित्त नीति: अवधारणा, महत्व, उद्देश्य, प्रकार, उपकरण, वित्तिय गणक (fiscal multiplier), GDP, मुल्य शृखंला र वित्तिय उपकरणको मुल्यमा प्रभाव
- १.२ मौद्रिक नीति: अवधारणा, महत्व, उद्देश्य, प्रकार, उपकरण तथा यसको कार्यान्वयनमा केन्द्रीय बैङ्कको भुमिका, मुद्रा प्रदायको सिद्धान्त
- १.३ वित्त नीति र मौद्रिक नीतिको अन्तरसम्बन्ध: उत्पादन, उत्पादकत्व, रोजगारीको स्तर, मुद्रास्फिति र व्यवसायिक वातावरण ब्यापार चक्र र विश्व आर्थिक तथा वित्तिय मन्दीहरू
- १.४ रोजगारी तथा बेरोजगारी सम्बन्धी शास्त्रिय तथा किन्सियन सिद्धान्तहरू
- १.५ मुद्रास्फिति: अवधारणा, श्रोत, प्रकार, कारण, असर र निराकरणका उपायहरू
- १.६ मुद्रास्फिति र बेरोजगारी बिचको सम्बन्ध: फिलिप्स कर्भको अवधारणा, प्रक्षेपित मुद्रास्फीति र वास्तविक मुद्रास्फीति तथा यसको प्रभाव
- १.७ अर्थतन्त्रमा वाह्य क्षेत्रको प्रभाव, सोधानान्तर स्थिति (चालुखाता, पुंजीगत खाता, वित्तियखाता, भुक्तानी सन्तुलन)
- १.८ ब्याजदर: ब्याजदर र ब्याजदरलाई प्रभाव पार्ने तत्वहरू, ब्याजदर निर्धारणका सिद्धान्तहरू, आधार दर तथा सो को निर्धारण, ब्याजदर निर्धारणमा Taylor Rule को सान्दर्भिकता
- १.९ श्रम बजार: श्रमको माग, पूर्ति र श्रम बजारको सन्तुलनको अवधारणा, ज्याला निर्धारणको सिद्धान्त र अभ्यास
- १.१० श्रम आप्रवासन: अवधारणा, कारण, प्रवृत्ति र यसका अल्पकालिन तथा दिर्घकालिन प्रभावहरू
- २. बीमा - २० अङ्क**
- २.१ बीमाको परिचय, सिद्धान्त, प्रकार तथा महत्व
- २.२ नेपालमा बीमाको प्रादुर्भाव, विकास र वर्तमान अवस्था
- २.३ स्वास्थ्य बीमाको अवधारणा, आवश्यकता र महत्व
- २.४ सामाजिक बीमा र ब्यवसायिक बीमा बिचको अन्तर-सम्बन्ध: समानता र भिन्नता
- २.५ पुनर्बीमा सम्बन्धी अवधारणा र महत्व
- २.६ नेपालमा बीमाको हालको अवस्था: पहुँच, कुल ग्राहस्थ उत्पादन, रोजगारी सृजना तथा लगानीमा बीमाको योगदान
- २.७ नेपालमा बीमा सम्बन्धी अवसर, समस्या र चुनौतीहरू
- २.८ सामाजिक सुरक्षा योजनाको वित्तशास्त्र (Financing of social security schemes)
- २.९ विमाडक्रिय मुल्यांकनको अवधारणा, आवश्यकता र महत्व

खण्ड ख - ६० अङ्क

सामाजिक सुरक्षा कोष

प्रशासन सेवा, वित्त समूह, नवौ तह, उपनिर्देशक पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
(४ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क)

३. वित्त व्यवस्थापन

- ३.१ वित्तीय प्रणाली: बजार, मध्यस्थकर्ता, वित्तीय औजारहरू
- ३.२ धितोपत्र बजार: प्रकार र विशेषता, कारोबार विधि, सुचक (market index) र नियामकिय व्यवस्थाहरू, नेपालको परिवेशमा अवसर र चुनौतीहरू
- ३.३ धितोपत्रबजारका विनिमय योग्य उपकरण र तिनको मुल्याङ्कन
- ३.४ मुद्रा बजार र पुंजी बजारको विशेषता, अन्तरनिहित जोखिम, लगानीका उपकरणहरू
- ३.५ लगानीका अल्पकालिन, दिर्घकालिन तथा बैकल्पिक उपकरणहरू
- ३.६ वित्तीय विवरणको विश्लेषण पूर्व गर्नुपर्ने समायोजन, आवश्यकता र महत्व, Financial reporting and analysis (वित्तीय विवरण, तयार गर्ने विधि र विकल्प सम्बन्धि ज्ञान: Full vs. partial reporting, equity method, investment insecurities; fair value through Profit and loss, fair value through OCI, designated fair value option and its impact on financial reports, Depreciation, amortization, impairment, derecognition of assets, discontinue business.
- ३.७ वित्तीय उपकरणहरूको मुल्यांकन (security valuation), आधारभुत विश्लेषण र प्राविधिक विश्लेषणका सैद्धान्तिक पक्ष, मुल्यांकन विधि (discounted cash flow approach, fundamental comparable analysis, comparative company analysis, assets based र प्राविधिक मुल्यांकन
- ३.८ पोर्टफोलियो व्यवस्थापनका सिद्धान्त : Markowitz's Efficient Frontier, capital allocation line, capital market line, security market line; assets allocation decision, पोर्टफोलियो निर्माण, जोखिम विश्लेषण, पोर्टफोलियो Reconstruction and rebalancing, Behavioral theory in Portfolio management, Portfolio compliance
- ३.९ Balance of Payment
- ३.१० जोखिम व्यवस्थापनका सिद्धान्त र विधिहरू
- ३.११ Classification of investment; investing in subsidiary, investing in associate and investing in financial asset
- ३.१२ परियोजना व्यवस्थापनका सिद्धान्तहरू, परियोजना चक्र र विप्लेषण
- ३.१३ परियोजना लगानी: लगानी विप्लेषण, अवसर तथा चुनौतीहरू
- ३.१४ शेयरमा लगानी: लगानी विप्लेषण, अवसर तथा चुनौतीहरू
- ३.१५ सरकारी ऋणपत्रमा लगानी: लगानी विप्लेषण, अवसर तथा चुनौतीहरू
- ३.१६ म्युचुअल फण्ड: लगानी विप्लेषण, अवसर तथा चुनौतीहरू
- ३.१७ सह वित्तीयकरण: अवधारणा, लगानी विप्लेषण, अवसर तथा चुनौतीहरू
- ३.१८ सामाजिक सुरक्षा कोषको लगानी नीति र लगानी व्यवस्थापनमा यसको उपादयता; Financial reporting quality and quality of financial reports (earning quality measurement)

४. Financial Risk Management and Financial System

- ४.१ Financial Risk Management (20 marks)

सामाजिक सुरक्षा कोष

प्रशासन सेवा, वित्त समूह, नवौ तह, उपनिर्देशक पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.१.१ Financial Risk management: Concept, types, measurement and mitigation techniques
- ४.१.२ ISO 31000: Principles and Guidelines on Risk Management
- ४.१.३ ISO Guide 73:2009, Risk management, Vocabulary
- ४.१.४ ISO principles of risk management
- ४.१.५ Risk measurement Plan and policies
- ४.१.६ Project risk Management
- ४.१.७ Risk Metrics
- ४.१.८ Risk based monitoring: concept and method
- ४.१.९ Risk Psychology
- ४.१.१० Risk transfer: Concept of Hedging and hedging policy of Nepal
- ४.१.११ Enterprise Risk Management: Theory and Practice
- ४.१.१२ Principles for the Sound Management of Operational Risk
- ४.१.१३ Alpha: Its application in portfolio management
- ४.१.१४ Portfolio risk analysis method
- ४.१.१५ Hedge fund: Its applicability with regard social security fund

४.२ **Financial System (10 marks)**

- ४.२.१ Financial system: financial market, financial institutions and instruments
- ४.२.२ Budgeting and Public Financial management process
- ४.२.३ Nepalese Banking System: Role of major financial institutions in economic development.
- ४.२.४ Current legal, social and ethical issues in the financial and economic environment of business
- ४.२.५ Trends in international business and investments
- ४.२.६ Contemporary economic issues in Nepal